

ต้นทุเรียนเกิดโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด

นางสาวจันทร์เพ็ญ วีรวรรณ

000320

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

OPERATING COST OF INTER-CITY BUS

Miss Chanpen Verawan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master Degree of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

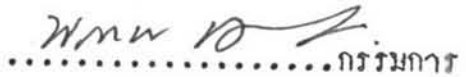
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุชนงันท์ สุนทรະกุล)

.....กรรมการ

(นางปรีมล สุจริต)

.....กรรมการ

(อาจารย์พรเทพ เศรษฐนันท์)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

: อาจารย์พรเทพ เศรษฐนันท์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ต้นทุนการเดินรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด

โดย

นางสาวจันทร์เพ็ญ วีรารณ

แผนกวิชา

การบัญชี

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ต้นทุนการเดินรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด
ชื่อ   นางสาวจันทร์เพ็ญ วีรวรรณ
แผนกวิชา   การบัญชี
ปีการศึกษา   2519

บทคัดย่อ

การคมนาคมขนส่งเป็นบริการสาธารณูปโภคที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก

การประกอบการขนส่งด้วยรถยนต์โดยสารประจำทาง เป็นกิจการที่ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก โครงสร้างของธุรกิจกว้างขวาง รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศ ได้จัดตั้งบริษัทขนส่ง จำกัด ขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. 2476 ประกอบกิจการขนส่งด้วยรถยนต์โดยสารประจำทาง โดยรับร่วมของเอกชนที่ประกอบการอยู่แล้วมาร่วมดำเนินการด้วย บริษัทฯ เป็นตัวแทนประสานงานด้านการจัดการ ในฐานะผู้รับอนุญาตสัมปทานในเส้นทางเดินรถสายต่าง ๆ

ปัจจุบันบริษัทขนส่ง จำกัด มีเงินทุนจดทะเบียน 64,010,000 บาท รัฐบาลถือหุ้น 99.68 เปอร์เซ็นต์ รัฐบาลประกอบกิจการขนส่งในเส้นทางต่าง ๆ ทั้งราชอาณาจักร 290 เส้นทาง มีรถยนต์โดยสารประจำทาง 4,722 คัน เป็นรถบริษัท ที่ประกอบการขนส่งในเส้นทางต่าง ๆ 46 เส้นทาง จำนวน 602 คัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นรถยนต์โดยสารประจำทางหมวด 2 ที่วิ่งระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดต่าง ๆ ถึง 43 เส้นทาง

บริษัทขนส่ง จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานพอสมควร ทั้งนี้โดยพิจารณาจากฐานะการเงิน บริษัทฯ มีกำไรจากการดำเนินงานเรื่อยมาตั้งแต่ปี 2507 จนกระทั่งปัจจุบันมีสินทรัพย์สุทธิประมาณ 144 ล้านบาท โดยมีรายได้สำคัญจาก

ค่าโดยสาร และรองลงมาเป็นรายได้อื่นๆ จากกรรวม

แต่อย่างไรก็ดี ในฐานะรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค ไม่อาจจะใช้กำไร เป็นมาตรการในการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้ เพราะเป็นหน้าที่ของ รัฐบาลที่จะต้องจัดบริการการขนส่งที่สะดวก และมีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชน แม้จะต้องรับภาระขาดทุนก็ตาม ด้วยเหตุนี้ หากจะยึดถือเอาผลกำไรที่แสดงออก ผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นข้อตัดสินแล้วสรุปได้ว่า การดำเนินงานของบริษัทฯ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (เพราะบริการไม่ได้มาตรฐาน พนักงานไม่สุภาพ อุบัติเหตุสูง ความเสี่ยงภัยมาก ต้นทุนการดำเนินงานสูง และข้อปลีกย่อยอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งขอพบพร่องต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก แล้ว ยังทำให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศด้วย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของบริษัทขนส่ง จำกัด วิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากฐานะการเงินด้านรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ รวบรวมปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ประกอบการพิจารณาด้วย สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - 2519 แม้จะมีกำไรจากการดำเนินงานก็จริงแต่กำไรขั้นต้นจากการเดินรถลดต่ำลงมาก ทั้งนี้ เพราะค่าใช้จ่ายในการเดินรถเพิ่มสูงขึ้น รายได้ของบริษัทฯ เพิ่มขึ้นไม่มากนัก เทียบ ว่างรถบริษัทฯ ทำ รถยนต์โดยสารประจำทางมีน้อย นอกจากนั้นที่มีอยู่ก็อยู่ในสภาพที่ ใช้งานไม่ได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ที่สำคัญนั้น บริษัทฯ ไม่สามารถจะสนองความต้องการด้านบริการให้มี มาตรฐานเท่าเทียมกับบริการของบริษัทฯ ท่องเที่ยวเอกชนได้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบ ของการบริหารงานในฐานะรัฐวิสาหกิจ ทำให้ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร สภาพการ เมืองต่าง ๆ มีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะบริหารบ่อย ๆ การประสานงานด้านการ จัดการไม่ต่อเนื่องกัน รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ภายในบริษัทฯ ด้วย ที่ควรได้รับการพิจารณา แก้ไขโดยเร่งด่วน

ทั้งนี้ได้เสนอแนะให้บริษัทฯ ปรับปรุงการบริหารงานภายในให้มีประสิทธิภาพก่อน โดยใช้ต้นทุนการประกอบการเป็นเครื่องช่วยในการบริหารและควบคุมการดำเนินงาน โดยมีการเก็บสถิติและวิจัยข้อมูลต่าง ๆ ตามแหล่งของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ห้้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนด้วย พร้อมทั้งควรมีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านการบุคคล การประสานงานการจัดองค์การ และด้านอื่น ๆ รวมทั้งบริษัทฯ ควรจะได้ดำเนินการการจัดสรรตามนโยบาย และเพิ่มรถยนต์โดยสารของบริษัทฯ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น หามาตรการอื่น ๆ ที่จะปรับปรุงกิจการขนส่งด้วยรถยนต์โดยสารประจำทาง ให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป.

Thesis Title   Operating Cost of Inter - City Bus
 Name   Miss Chanpen Verawan
 Department   Accountancy
 Academic Year   1976

ABSTRACT

Transportation is a kind of public services. It is an important factor of social and economic development.

Operating bus service requires a considerable amount of fund, manpowers, and technology. The Thai Government set up the Transport Company in 1933 to operate inter - city buses. At present it operates a fleet of 602 buses, this excludes another 4,120 buses of private concerns operated by the company as a joint service. It offers its service along 46 routes linking local transport systems from over 43 provinces with the City of Bangkok.

Since its establishment in 1964 the Transport Company has made a profit annually. The latest balance sheet shows an amout of 144 million baht as net assets and implies its source of revenue from bus fares and some commissions from the joint service.

In consideration of the Company as a state enterprise set up to serve public as a non - profit organization, profit is therefore not the only thing on which its efficiency

evaluation is based. We also take public opinions into consideration, and the result shows that there are many things which is not up to the standard required by the customers such as driver's behavior, high accident rate, overmanpowers etc.

This paper is intended to study the managerial aspect of the Company by analysing its statement of cash flow, profit and loss, and balance sheet and finding out means of improvement of the Company's activities towards higher efficiency.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์เจดีย์ สุวรรณกิติ อธิการบดี ผู้จัดการ
บริษัทขนส่ง จำกัด คุณเพิ่มศักดิ์ เขียวสศ หัวหน้ากองบัญชี คุณทองใบ อมราภรณ์
หัวหน้ากองจัดการเดินรถ พันโทประภาพร ไชยะกุล วิศวกรที่ปรึกษา แห่งบริษัท
ขนส่ง จำกัด และบรรดาเจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ในกองจัดการเดินรถ กองรถโดยสาร
และกองบัญชีทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดทั้งให้ความ
ร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

อนึ่ง อาจารย์พรเทพ เศรษฐนันท์ แห่งกองสวัสดิภาพ กรมการขนส่งทาง
บก ผู้ควบคุมการวิจัย คุณไพโรจน์ นันทิยะกุล และคุณปริยา อังสุวรรณ แห่งกรมการ
ขนส่งทางบก ที่ได้สละเวลาช่วยให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และ
ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จขึ้นได้

นอกจากนี้ บรรดาเพื่อนร่วมงานทุกท่านในกรมวิเทศสหการ ที่ได้กรุณาช่วย
พิมพ์และจัดทำจนเรียบร้อย จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการภาพประกอบ	ด
บทที่	
1. บทนำ... .. .	1
ความเป็นมาของปัญหา... .. .	3
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา... .. .	4
วิธีการค้นคว้าและวิจัย... .. .	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	7
2. บริษัทขนส่ง จำกัด	9
นโยบายการจัดตั้ง	9
การบริหารงาน	10
เที่ยวการเดินรถและเส้นทางการเดินรถยนต์โดยสาร- ประจำทาง... .. .	17
รถรวมของเอกชน	21
พนักงานของบริษัท	22
3. ต้นทุนการประกอบการขนส่ง	25
ลักษณะของต้นทุนการประกอบการขนส่ง... .. .	25
- ต้นทุนการเดินรถ	25

- ต้นทุนการบริหาร	26
จำแนกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทขนส่งจำกัด.	30
ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการเดินรถ... .. .	46
4. เปรียบเทียบรายได้อและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	50
รายได้อของบริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2515 - 2519	50
รายได้อและต้นทุนการเดินรถต่อกิโลเมตร	53
รายได้อที่ได้รับจากรถรวมและค่าใช้จ่ายในการบริหาร- รถรวม	55
สมรรถภาพในการดำเนินงาน	58
- กำไรขั้นต้นจากการเดินรถแต่ละสาย	59
- กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน... .. .	61
5. ปัญหาในการดำเนินงาน	69
6. บทสรุปและขอเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	100
ประวัติการศึกษา.	127

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. แบบ, ฐาน และจำนวนรถยนต์โดยสารของบริษัทขนส่ง จำกัด
(ประมาณการเมื่อสิ้นปี 2519) 13
2. จำนวนสัมปทานเส้นทางและจำนวนรถยนต์โดยสารของ
บริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2519 15
3. จำนวนเที่ยววิ่งจริงและเที่ยววิ่งตามข้อกำหนดของการ
เดินรถยนต์โดยสารประจำทางหมวด 2 ทั่วประเทศ
ปี 2518 18
4. เที่ยววิ่งจริงและระยะทางวิ่งของรถยนต์โดยสารของ
บริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2515 - 2519 19
5. รายละเอียดครอยละของรายได้และต้นทุนการดำเนินงาน
ของบริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2515 - 2519 27
6. แนวโน้มของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทขนส่ง จำกัด
ปี 2515 - 2519 28
7. ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่เปลี่ยนแปลงช่วง ปี 2516 - 2518 ... 32
8. ดัชนีราคาขายส่งของประเทศไทยระหว่างปี 2512 - 2518... 33
9. ประมาณการจำนวนน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นที่กองสถานี
บริการซื้อจากองค์การเชื้อเพลิง เฉลี่ยต่อเดือน 34
10. รายได้จากกิจการดำเนินงานของบริษัทขนส่ง จำกัด
ปี 2515 - 2519 51
11. กำไรขั้นต้นจากการเดินรถและกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน
ของบริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2515 - 2519 68
12. จำนวนอุบัติเหตุและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์โดยสาร
ประจำทางของบริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2518 - 2519 75

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1. แผนภูมิบริษัทขนส่ง จำกัด ปี 2519	11
2. แผนภูมิลำดับชั้นของการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์โดยสารของบริษัทขนส่ง จำกัด	12
3. กราฟแสดงรายได้และกำไรขาดทุนจากบัญชีทำการประจำเดือน เปรียบเทียบ ปี 2517 - 2519	62
4. กราฟแสดงรายจ่ายจากบัญชีทำการประจำเดือนเปรียบเทียบ ปี 2517 - 2519	63
5. กราฟแสดงกำไรและขาดทุนจากการดำเนินงานของบริษัทขนส่ง จำกัด ตั้งแต่ปี 2481 - 2519	64